

TYDZIEŃ 18 SCENARIUSZ ZAJĘĆ NA PODSTAWIE WIERSZA JOANNY KULMOWEJ MARZENIA

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: notka biograficzna o Joannie Kulmowej, zdjęcie poetki, tomiki wierszy Kulmowej, pudełko z napisem MARZENIA, wyrazy na kartkach rymujące się ze słowem *marzenia*, różne przedmioty przydatne do przygotowania pracy plastycznej (np. tkaniny, gazety, kolorowe kartki, zasuszone rośliny, wstążki, sznurki), kolorowe kartki formatu A4, instrumenty perkusyjne i baloniki (tyle instrumentów, ile dzieci +1 dla N.).

ĆzP2 s. 43

MIEJSCE: sala lekcyjna, ławki odsunięte (dużo wolnego miejsca).

Przebieg zajęć

1. Wprowadzenie do zajęć.

N. wchodzi na lekcję z balonikami (umieszcza je tak, by nie „uciekły”) i tomikiem wierszy J. Kulmowej. Zaprasza dzieci do kręgu. Zadaje pytania: *Kto to jest poeta / poetka? Czy lubicie wiersze? Jakie? A czy ktoś z was próbował kiedyś napisać wiersz? O czym był ten wiersz? Kto chce, mówi fragment ulubionego wiersza.* Nauczycielka też recytuje / czyta fragment wybranego wiersza Joanny Kulmowej (np. *Krześlaki*, *List do Andersena*, *Nie wyrastaj z marzenia* lub inny). N. pyta, czy dzieci znają ten utwór. Następnie N. pokazuje zdjęcie Joanny Kulmowej i krótko opowiada o poetce:

Joanna Kulmowa urodziła się w Łodzi w 1928 roku. Gdy miała pięć lat, napisała pierwszy wiersz. Dorastała w domu pełnym książek i miłości. Została aktorką i reżyserką, ale w głębi serca czuła, że powinna pisać wiersze. Jej marzenie się spełniło, została poetką. Jest autorką wielu tomików poezji dla dzieci i dla dorosłych. Kocha przyrodę, zachwyca się pięknem świata, bardzo lubi koty, świetnie rozumie małych czytelników. Ma męża Jana, który zajmuje się filozofią, matematyką i muzyką. Przez wiele lat państwo Kulmowie mieszkali w różowym domku w Strumianach, na skraju Puszczy Goleniowskiej, niedaleko Szczecina. Dzisiaj mieszkają w Warszawie. Pani Joanna Kulmowa ma wiele odznaczeń i medali, ale najbardziej jest dumna z Orderu Uśmiechu – przyznawanego dorosłym, na wniosek dzieci, za działania przynoszące dzieciom radość.

N. zachęca, by w czasie przerwy uczniowie obejrżeli tomiki wierszy J. Kulmowej.

Uwaga: N. wcześniej przygotowuje wystawkę (warto poprosić dzieci, by przyniosły swoje tomiki wierszy J. Kulmowej, oraz skorzystać ze zbiorów biblioteki szkolnej), baloniki też muszą być wcześniej gotowe. Można też podzielić tekst o poetce na kilka części (powiększyć, wydrukować i rozciąć tekst), potem poprosić dzieci o jego ułożenie i przeczytanie (zamiast gawędy N.).

2. Czytanie wiersza *Marzenia* J. Kulmowej – odgadywanie jego tytułu

Wszyscy siedzą w kręgu. N. prosi dzieci, by uważnie posłuchały wiersza i zastanowiły się, jaki może być tytuł tego utworu. N. czyta wiersz, a później dzieci podają swoje propozycje. N. może je zapisywać na tablicy lub na kolorowych kartkach. Następnie odbywa się głosowanie (np. przez podniesienie ręki), która propozycja najbardziej pasuje do treści wiersza. N. prosi o sprawdzenie, jaki tytuł wymyśliła poetka. N. pyta, który tytuł bardziej im się podoba – poetki czy wymyślony przez któreś z dzieci. **DLACZEGO?**

ĆzP2 s. 43

Uwaga: Jeśli N. dysponuje nagraniem utworu, może z niego skorzystać, zamiast czytać.

3. Czytanie wiersza *Marzenia* przez uczniów.

N. dzieli klasę na trzy grupy. Pierwsza grupa cicho czyta pierwszy fragment, druga grupa czyta głośno drugi fragment, a trzecia szeptem – ostatni fragment wiersza. Najpierw grupy przez chwilę przygotowują się do czytania, później kolejno, na znak wybranej osoby z każdej grupy, czytają utwór. Na zakończenie piękne czytanie nagradzamy brawami; dziękujemy grupom za współpracę.

ĆzP2 s. 43

4. Rozmowa w kręgu: „Dziecięce pytania”.

N. zachęca dzieci, by układały pytania do wiersza i zadawały je sobie nawzajem. W razie potrzeby pomaga pytającym i odpowiadającym. N. również zadaje pytania uzupełniające wypowiedzi dzieci.

Pytania dotyczą: podmiotu lirycznego, budowy utworu, uczuć wyrażonych przez podmiot liryczny, nastroju wiersza, marzeń oraz tego, co się z marzeniami dzieje, jak się zmieniają i dlaczego.

Na zakończenie tej rozmowy N. prosi uczniów, by odpowiedzieli na pytania: *Dlaczego dzieci nie lubią chodzić do szkoły? Jakie marzenia nie mieszczą się w waszych tornistrach? Co można zrobić, by marzenia mieściły się w tornistrach dzieci?* N. też odpowiada, czego jako uczeń nie lubił w szkole.

5. Szukanie rymów.

N. prosi, by dzieci odnalazły w tekście rymujące się wyrazy. Później pokazuje dzieciom pudełko z napisem MARZENIA i mówi: *To jest magiczne pudełko, są w nim ukryte rymy do słowa marzenia. Ten tajemniczy przedmiot będziemy sobie teraz przekazywać w kręgu; jedna osoba wypowiada rym do słowa marzenia i podaje pudełko kolejnej osobie siedzącej po prawej stronie. Jeśli ktoś nie może znaleźć rymu, korzysta z podpowiedzi ukrytych w magicznym pudełku.* Rozpoczyna się zabawa. Na koniec pudełko wraca do N. (N. również podaje rym).

Uwaga: W razie potrzeby dziecko korzysta z podanych poniżej podpowiedzi zapisanych na kartkach schowanych w pudełku: spojżenia, wrażenia, lenia, cienia, westchnienia, krążenia, zamienia, zgubienia, liczenia, uśpienia, drżenia, patrzenia, kamienia, promienia, ważenia, cierpienia, wytchnienia, błędzenia, gonienia, życzenia, lubienia, mnożenia, myślenia, tulenia, psocenia, uczenia, ramienia. Kartki wyjęte z pudełka są odkładane na bok.

6. Zabawa rytmiczna.

N. proponuje ćwiczenie: *Przypomnijcie sobie lub sprawdźcie w tekście, gdzie dziecko musiało zostawić swoje marzenia. Pomyślcie, wyobraźcie sobie, gdzie jeszcze mogły znaleźć miejsce dziecięce marzenia, które musiały zostać w domu.* N. zachęca dzieci, by spróbowały ułożyć pary rymujących się wyrazów / wyrażen nazywających te miejsca, a następnie, by zrytmizowały te pary wyrazów / wyrażen. Nauczyciel, by ośmielić dzieci, pierwszy podaje swoją propozycję (np. marzeń, w szparze) i rytmizuje wyrażenie w dowolny sposób (np. klaszcze lub stuka), a dzieci proponują różne inne sposoby rytmizacji podanego przez N. wyrażenia (wystukują, wytupują, pstrykają, używają instrumentu perkusyjnego, tańczą albo wymyślają jeszcze inny sposób rytmizacji), jednocześnie rytmicznie wypowiadają słowa. Następnie N. podaje drugie wyrażenie rymujące się z wypowiedzianym wcześniej (np. „w zegarze...”) i je rytmizuje, dzieci wymyślają własne propozycje rytmiczne do tego wyrażenia. Następnie ochotnicy podają samodzielnie wymyślone pary wyrażen / wyrazów, rytmizują je, a później pozostali powtarzają te nazwy rytmicznie i wybierają sposób rytmizacji. Jeśli dzieci nie potrafią podać nazw, N. im pomaga.

Przykłady par wyrażen: w szparze.../ w zegarze..., pod biurkiem.../ za murkiem..., pod stołem.../ nad kołem..., na szafce.../ w agrafce..., na łóżku.../ w fartuszku..., na balkonie.../ w telefonie.../, pod dywanem.../ za kranem..., w komputerze.../ na rowerze..., za firanką.../pod szklanką..., w kąci.../ w buciku..., pod gazetą.../ pod serwetą..., w pudełeczku.../ na stołeczku..., na wieszaku.../ na leżaku..., na huśtawce.../w zabawce..., pod poduszką.../ za paczuszką itp.

Uwaga: Zabawa kończy się brawami za współpracę i pomysły. W środku kręgu, np. w koszyku, są instrumenty perkusyjne.

7. Ćwiczenie pobudzające wyobraźnię.

N. rozdaje dzieciom materiały plastyczne i prosi, żeby porozmawiały w parach o swoich marzeniach. Dzieci siedzą na podłodze bliżej siebie lub w różnych miejscach sali, rozmawiają. Później zadaniem każdego dziecka jest ułożenie (na kolorowej kartce A4) plastycznej kompozycji ilustrującej jego wybrane marzenie. Kompozycje będą tylko ułożone, ulotne (takie czasem bywają marzenia). Po wykonaniu zadania dzieci oglądają prace, nadają im tytuły, wymieniają się uwagami.

Uwaga: N. dokumentuje pracę dzieci (np. fotografuje, filmuje). Zdjęcia warto wykorzystać np. do przygotowania wystawy, podczas otwarcia której chętni uczniowie mogą recytować utwory Joanny Kulmowej. Na otwarcie wystawy warto zaprosić uczniów z młodszej klasy, z klasy równoległej lub całą społeczność szkolną. Wystawę mogliby również zobaczyć rodzice np. w czasie zebrania.

8. Podsumowanie zajęć.

N. zaprasza uczniów do kręgu i zadaje im pytania: *Dlaczego, waszym zdaniem, warto czytać wiersze? A dlaczego warto czytać wiersze Joanny Kulmowej? Czy dzisiejsze zajęcia zachęciły was do tego? Jak?*

Na zakończenie N. prosi dzieci, by krótko powiedziały, co najbardziej im się podobało podczas

zajęć; N. również mówi o swoich odczuciach. Dziękuje dzieciom za aktywność i dobrą, koleżeńską współpracę. N. może przeczytać jeden wiersz Joanny Kulmowej, który lubi. Następnie proponuje pracę domową: *Na następnej lekcji chętnie posłucham waszych pomysłów / odpowiedzi na pytania: Jak zachęcić dzieci do czytania wierszy? Co warto zrobić, byśmy poznali... / by inni poznali wiersze Joanny Kulmowej?*

Uwaga: Na zakończenie dzieci dostają baloniki. N. mówi, że po lekcji wszyscy razem wyjdą np. na korytarz lub na boisko. Każde dziecko będzie mogło głośno wypowiedzieć swoje marzenie (a jeśli to marzenie najskrytsze i dziecko będzie chciało, by pozostało jego tajemnicą, wystarczy, że je sobie tylko pomyśli), a potem wszyscy wypuszczą baloniki – z nadzieją, że być może marzenia uwolnione jak te balony, szybko się spełnią. Trzeba jednak uprzedzić dzieci, że to tylko zabawa – miłe zakończenie zajęć.